

Motion till riksdagen 2021/22:1509

av **Boriana Åberg (M)**

Övergång från traditionsprincipen till avtalsprincipen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa traditionsprincipen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Traditionsprincipen är en princip som tillämpas vid till exempel köp eller pantsättning av fysiska objekt. Redan avtalet om köp eller pantsättning grundar rättigheter och skyldigheter mellan avtalsparterna. För att köpet eller pantsättningen ska skyddas sakrättsligt måste föremålet dock överlämnas och mottas av köparen eller panthavaren. Detta betecknas att föremålet traderas, eller att tradition har skett. Först genom traditionen skyddas köparen mot säljarens borgenärer eller panthavaren mot pantsättarens borgenärer.

Rättsprincipen som säger att en köpare inte har full rätt till en vara förrän det överlämnats härstammar från den romerska rätten och är en kvarleva från den tid då den som hade ett föremål i sin besittning också hade äganderätten, och tillämpas idag striktare av Sverige än jämförbara länder.

För privata kunder som handlar i en affär görs undantag från traditionsprincipen, men det gäller inte för handel mellan företag eller när privatpersoner handlar från varandra.

I mars 2013 tillsatte alliansregeringen en utredning angående traditionsprincipens eventuella avskaffande till förmån för avtalsprincipen, vilket skulle innebära att köparens skydd av egendomen i stället skulle inträda vid köpeavtalets ingående. Utredningen, Lös-öreköp och registerpant (SOU 2015:18), kom fram till att denna förändring bör genomföras, och en generell övergång från traditionsprincipen till avtalsprincipen föreslogs.

Det finns flera goda skäl att genomföra utredningens förslag. Till att börja med torde en rättsordning där lagstiftningen i högre grad säkerställer att transaktioner kan genom-

föras enligt ingångna avtals intentioner och egentliga innehåll bättre stämma överens med det allmänna rättsmedvetandet, och vara till gagn för såväl näringsliv som hela samhällsekonomin.

Den nuvarande ordningen försvårar för svensk exportindustri. De allra flesta länder som svenska företag handlar med har i dag en ordning som utgår från avtalsprincipen. Detta leder till att de utländska företagen känner sig främmande inför det svenska systemet, och anser med rätta att detta ger dem som köpare en alltför svag ställning. Detta leder till ökade transaktionskostnader, försämrade affärsvillkor och i värsta fall uteblivna affärer.

Ett fasthållande vid traditionsprincipen leder också till att det är svårare för företag att låna pengar med säkerhet för sina lån. De enda säkerheter de kan lämna är maskiner och inventarier som används i produktionen, medan de ofta stora tillgångar som finns i form av varulager och kundfordringar är svårare att använda som säkerhet med den nuvarande svenska ordningen.

Argumenten som talar mot ett genomförande av utredningens förslag handlar om vad som inträffar vid en obeståndssituation. Antalet skentransaktioner i samband med konkurser förväntas öka, och det leder till visst merarbete för konkursförvaltare och Kronofogdemyndigheten.

Sammantaget måste dock konstateras att dessa argument väger lätt jämfört med de bedömda samhällsekonomiska vinsterna av en bättre fungerande exportmarknad samt mer begripliga och generellt accepterade principer inom avtalsrätten. Syftet att skapa goda förutsättningar för företagen att bedriva verksamhet på en fungerande marknad, där en absolut merpart av transaktioner sker utan problem, måste vara överordnat intresset att i detalj reglera, och underlätta för hanteringen, vid en eventuell obeståndssituation.

Boriana Åberg (M)